

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U005005

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 02-09-2026

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шаповал Станіслав Станіславович

2. Stanislav S. Shapoval

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 201

Назва наукової спеціальності: Агрономія

Галузь / галузі знань: аграрні науки та продовольство

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Агрономія

Дата захисту: 07-09-2026

Спеціальність за освітою: Агрономія

Місце роботи здобувача: ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ПРОМІНЬ ПОДІЛЛЯ"

Код за ЄДРПОУ: 35469896

Місцезнаходження: вул.Бойчука, с. Песець, Новоушицький р-н., 32625, Україна

Форма власності: Приватна/недержавна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 16541

Повне найменування юридичної особи: Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493675

Місцезнаходження: вул. Сергія Єфремова, Дніпро, Дніпровський р-н., 49600, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493675

Місцезнаходження: вул. Сергія Єфремова, Дніпро, Дніпровський р-н., 49600, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 68.29.21, 68.33.29, 68.35.37

Тема дисертації:

1. Агротехнологічні заходи підвищення урожайності ріпаку озимого в Північному Степу України
2. Agrotechnological Measures for Increasing the Yield of Winter Oilseed Rape in the Northern Steppe of Ukraine

Реферат/анотація:

1. У дисертації виконано теоретичне узагальнення результатів досліджень і запропоновано науково обґрунтоване вирішення актуального завдання, спрямованого на вдосконалення агротехнологічних заходів вирощування ріпаку озимого в умовах Північного Степу України. Удосконалення досягнуто шляхом оптимізації строків сівби, норми висіву, системи азотного живлення та застосування регуляторів росту з урахуванням мінливості гідротермічних умов і генотипових особливостей сучасних гібридів. Метою роботи є підвищення урожайності та стабільності насінневої продуктивності ріпаку озимого, а також поліпшення якісних показників насіння і економічної ефективності технології в зоні ризикованого землеробства. У дисертації доведено, що осіннє застосування регуляторів росту у фазі 4–5 справжніх листків (BBCH 14–15) є ефективним агротехнологічним прийомом стабілізації морфофізіологічного стану рослин та компенсації погодних стресів. У дослідженнях застосовували загальноприйняті польові та лабораторні методи. Обробку

результатів виконували з використанням методів математичної статистики, зокрема дисперсійного, кореляційного та регресійного аналізу, що забезпечило надійність отриманих висновків. У процесі експерименту встановлено, що оптимальні морфобіологічні параметри та високі показники продуктивності ріпаку озимого формуються при сівбі 10–20.09 нормою 0,7 млн шт/га. За таких умов температура ґрунту для проростання підтримується на рівні 14–17 °C, забезпечується достатня інтенсивність ростових процесів без переростання, формується розетка з високою часткою збереження (84–87%) і стабільний потенціал весняного відновлення. Збільшення густоти понад 0,7 млн шт./га або надто ранні строки сівби знижували продуктивність і економічну ефективність вирощування культури. Доведено, що оптимізація азотного живлення у межах 120–150 кг/га із розподіленим внесенням є доцільною для формування високопродуктивних і ресурсно ощадних агроценозів: дворазове внесення N150 (N90+N60) забезпечувало урожайність 4,17 т/га проти 2,47 т/га без азоту, підвищувало вміст білка до 22,1% і забезпечувало найвищі економічні показники (умовно-чистий прибуток 56,7 тис. грн/га, рентабельність 152,7%). Подальше зростання доз азоту понад 150 кг/га не забезпечувало істотного приросту врожайності або економічної вигоди. Показано, що погодні умови осіннього періоду формують межі реалізації потенціалу культури, визначаючи стартові морфологічні відмінності та подальшу силу весняного відновлення. За посушливого сценарію (ІПР 70–75%) знижувалася маса рослин, зростала висота точки росту, а перезимівля падала до 58–81 %. Регулятори росту частково компенсували погодні стреси та забезпечували приріст урожайності 0,47–0,65 т/га; кореляційний аналіз підтвердив прогностичну цінність маси рослин восени, діаметра кореневої шийки та індексу весняного відновлення (r до 0,83), а регресійна модель пояснила 87 % варіації врожайності. Серед досліджених генотипів найвищу стабільність продуктивності за жорсткого стресу забезпечував гібрид Темптейшн. В результаті науково обґрунтовано, що раціональне управління основними елементами технології (строки сівби 10–20.09, норма висіву 0,7 млн шт/га, оптимізоване азотне живлення 120–150 кг/га із розподіленим внесенням та осіннє застосування регуляторів росту) забезпечує підвищення урожайності, поліпшення якісних показників насіння та зростання економічної ефективності вирощування ріпаку озимого в умовах Північного Степу України.

2. The dissertation provides a theoretical generalization of the research results and proposes to scientifically substantiate the solution of the current problem aimed at improving agrotechnological measures for growing winter rapeseed in the conditions of the Northern Steppe of Ukraine. The improvement was achieved by optimizing the sowing dates, seeding rates, nitrogen nutrition system and the use of growth regulators, taking into account the variability of hydrothermal conditions and genotypic features of modern hybrids. The method of work is to increase the yield and stability of seed productivity of winter rapeseed, as well as improve the quality indicators of content and economic efficiency of technology in the zone of risky agriculture. The dissertation proves that the autumn application of growth regulators in phase 4–5 of true leaf compensation (BBCH 14–15) is an effective agrotechnological method for stabilizing the morphophysiological state of plants and weather stresses. The studies used generally accepted field and laboratory methods. The results were processed using mathematical statistics methods, in particular, dispersion, correlation and regression analysis, which ensured the reliability of the conclusions obtained. During the experiment, it was established that the optimal morphobiological parameters and high productivity indicators of winter rapeseed are 0.7 million pcs/ha when sowing 10–20.09 at a rate of 0.7 million pcs/ha. Under such conditions, the temperature of the base for germination is maintained at 14–17 °C, sufficient intensity of growth processes is ensured without overgrowth, a rosette is formed with a high percentage of preservation (84–87%) and a stable potential for spring renewal. An increase in density of more than 0.7 million pcs/ha or too early sowing dates reduced the productivity and economic efficiency of growing the crop. It is proven that the optimization of nitrogen nutrition within 120–150 kg/ha with distributed application is appropriate for the formation of highly productive and resource-saving agroecosystems: a double application of N150 (N90+N60) provided a yield of 4.17 t/ha versus 2.47 t/ha without nitrogen, increased the protein content to 22.1% and provided the highest economic indicators (conditional net profit of 56.7 thousand UAH/ha, profitability of 152.7%). A greater increase in the nitrogen dose of more than 150 kg/ha did not provide a significant nature of yield or economic benefit. It is shown that the weather conditions of the autumn period form the limits of the realization of

the potential of the crop, determining the initial morphological differences and the subsequent strength of spring recovery. In the arid scenario (IPR 70–75%), plant mass decreased, the height of the growth point increased, and overwintering fell to 58–81%. Growth regulators partially compensated for weather stresses and provided an increase in yield of 0.47–0.65 t/ha; correlation analysis confirmed the predictive value of plant mass in autumn, root collar diameter, and spring recovery index (r up to 0.83), and the regression model explained 87% of the yield variation. Among the genotypes studied, the Temptation hybrid provided the highest stability of productivity under severe stress. As a result, it was scientifically proven that rational management of the main elements of the technology (sowing dates 10–20.09, seeding rate 0.7 million pcs/ha, optimized nitrogen nutrition 120–150 kg/ha with distributed application and autumn application of growth regulators) ensures increased yield, improved qualitative indicators of growth and increased economic efficiency. growing winter rapeseed in the conditions of the Northern Steppe of Ukraine.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Раціональне природокористування

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Технологічне оновлення та розвиток агропромислового комплексу

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- 1. Шаповал С.С., Горщар В.І. Вплив строків сівби і норм висіву на зимостійкість і урожайність ріпаку озимого. Аграрні інновації. 2025. № 32. С. 258–262.
- 2. Шаповал С.С., Горщар В.І. Ефективність використання регуляторів росту рослин в посівах ріпаку озимого в Степу України. Таврійський науковий вісник. 2025. № 145(2). С. 196–203.
- 3. Шаповал С.С., Горщар В.І. Ефективність азотних підживлень ріпаку озимого в Степу України. Аграрні інновації. 2025. № 33. С. 319–323
- 4. Шаповал С.С., Горщар В.І. Продуктивність гібридів ріпаку озимого в умовах міжсезонних кліматичних коливань за різних варіантів регуляції росту. Аграрні інновації. 2025. № 34. С. 174–177.
- 5. Шаповал С. С., Горщар В. І. Вплив попередників на продуктивність ріпаку озимого в Степу України. Наукові основи адаптивного землеробства: мат. Міжнар. наук.–практ. конф. з нагоди 100–річчя від дня народження д-ра с.-г. наук, проф., акад. Ф. Т. Моргуна, 90–річчя Агрономічного факультету Дніпровського державного аграрно-економічного університету та Міжнародного дня здоров'я рослин (м. Дніпро, 16–17 травня 2024 р. / ДДАЕУ). Дніпро, 2024. С. 233–235.
- 6. Шаповал С. С., Горщар В. І. Продуктивність гібридів ріпаку озимого на фоні застосування регуляторів росту. Стан і перспективи розробки та впровадження ресурсоощадних, енергозберігаючих технологій вирощування сільськогосподарських культур: мат. VIII Міжнар. наук.–практ. конф. до 90–річчя Агрономічного факультету Дніпровського державного аграрно-економічного університету (м. Дніпро, 19–20 листопада 2024 р. / ДДАЕУ). Дніпро, 2024. С. 65–67.
- 7. Шаповал С. С., Горщар В. І. Вплив строків сівби і норм висіву на зимостійкість і урожайність ріпаку озимого. Досягнення та концептуальні напрями розвитку сільськогосподарської науки в сучасному світі: мат. V Всеукр. наук.–практ. конф. (с. Олександрівка, Дніпропетровська обл., 10 квітня 2025 р.). Дніпро, 2025. С. 199–201.
- 8. Шаповал С. С., Горщар В. І. Вплив норм і строків внесення азотних добрив на продуктивність ріпаку озимого в умовах Північного Степу України. Стан і перспективи розробки та впровадження ресурсоощадних, енергозберігаючих технологій вирощування сільськогосподарських культур: мат. IX Міжнар. наук.–практ. конф. (м. Дніпро, 19–20 листопада 2025 р. / ДДАЕУ). Дніпро, 2025. С. 68–70.

Наукова (науково-технічна) продукція: матеріали; сорти рослин; методи, теорії, гіпотези

Соціально-економічна спрямованість: збільшення обсягів виробництва; економія матеріалів

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0120U104843

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Горщар Владислав Іванович

2. Vladyslav I. Horshchar

Кваліфікація: к. с.-г. н., доц., 06.01.09

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-9175-9749

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493675

Місцезнаходження: вул. Сергія Єфремова, Дніпро, Дніпровський р-н., 49600, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Поляков Олександр Іванович

2. Oleksandr I. Polyakov

Кваліфікація: д. с.-г. н., старший науковий співробітник, 06.01.09

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-1505-5154

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут олійних культур Національної академії аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 01296051

Місцезнаходження: вул. Інститутська, с. Сонячне, Запорізький р-н., 69093, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Гангур Володимир Васильович
2. Volodymyr V. Hanhur

Кваліфікація: д. с.-г. н., професор, 06.01.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-5619-492X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Полтавський державний аграрний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493014

Місцезнаходження: вул. Сковороди, Полтава, Полтавський р-н., 36003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: <https://ror.org/01s344n79>

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Готвянська Анна Сергіївна
2. Anna S. Hotvianska

Кваліфікація: к. с.-г. н., доц., 06.01.06

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-3887-3192

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493675

Місцезнаходження: вул. Сергія Єфремова, Дніпро, Дніпровський р-н., 49600, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бондаренко Оксана Володимирівна
2. Oksana V. Bondarenko

Кваліфікація: к. с.-г. н., доц., 06.01.09

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8623-9263

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493675

Місцезнаходження: вул. Сергія Єфремова, Дніпро, Дніпровський р-н., 49600, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради

Циліурік Олександр Іванович

Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні

Циліурік Олександр Іванович

Відповідальний за підготовку
облікових документів

Ткаченко Олександр Сергійович

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності

Юрченко Тетяна Анатоліївна